Sbírka soudních rozhodnutí

STANOVISKO GENERÁLNÍHO ADVOKÁTA
EVGENIJE TANČEVA
přednesené dne 15. července 2021 [1]

Věc C-725/19

IO
proti
Impuls Leasing România IFN SA

[žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná Judecătoria Sectorului 2 București (soud prvního stupně, oddělení 2, Bukurešť, Rumunsko)]

„Řízení o předběžné otázce – Směrnice 93/13/EHS – Zneužívající ujednání ve spotřebitelských smlouvách – Článek 6 odst. 1 a článek 7 odst. 1 – Zásada efektivity – Řízení o nuceném výkonu rozhodnutí – Vnitrostátní právní úprava, která brání soudu, který rozhoduje o námitce proti nucenému výkonu rozhodnutí, přezkoumat zneužívající povahu smluvních ujednání – Existence samostatné žaloby“

I. Úvod

1. Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná Judecătoria Sectorului 2 București (soud prvního stupně, oddělení 2, Bukurešť, Rumunsko) se týká výkladu směrnice Rady 93/13/EHS ze dne 5. dubna 1993 o zneužívajících ujednáních ve spotřebitelských smlouvách [2]. Je zasazena do kontextu řízení o nuceném výkonu rozhodnutí vedeného na základě smlouvy o leasingu, která má povahu právního titulu pro výkon rozhodnutí.

2. Podstatou projednávané věci je, zda čl. 6 odst. 1 a čl. 7 odst. 1 směrnice 93/13 brání vnitrostátní právní úpravě, která vnitrostátnímu soudu rozhodujícímu v řízení, v němž spotřebitel napadá nucený výkon rozhodnutí, neumožňuje přezkoumat i bez návrhu (*ex officio*) nebo na návrh spotřebitele, zda jsou ujednání smlouvy zneužívající z důvodu, že podle vnitrostátního práva má spotřebitel možnost podat samostatnou žalobu, ve které lze zkoumat, zda smlouva obsahuje zneužívající ujednání.

3. Projednávanou věcí se zabývá Soudní dvůr souběžně se čtyřmi dalšími věcmi (C-600/19, C-693/19, C-831/19 a C-869/19), ve kterých dnes přednáším svá stanoviska. Tyto věci jsou založeny na španělských a italských žádostech o rozhodnutí o předběžné otázce a souvisejí rovněž s podobnými a potenciálně citlivými otázkami týkajícími se rozsahu povinnosti vnitrostátního soudu přezkoumat i bez návrhu zneužívající povahu smluvních ujednání v souladu s judikaturou Soudního dvora, která vykládá směrnici 93/13 a vztah k vnitrostátním procesním systémům.

[1] – Původní jazyk: angličtina.

[2] – Úř. věst. 1993, L 95, s. 29; Zvl. vyd. 15/02, s. 288.

4. V důsledku toho projednávaná věc poskytuje Soudnímu dvoru příležitost rozvinout svou judikaturu týkající se soudního přezkumu zneužívajících ujednání podle směrnice 93/13, pokud jde o zrychlená řízení, v nichž věřitelé usilují o vymožení spotřebitelských dluhů v členských státech.

II. Právní rámec

A. Unijní právo

5. Článek 6 odst. 1 směrnice 93/13 stanoví:

„Členské státy stanoví, že nepřiměřené podmínky použité ve smlouvě uzavřené prodávajícím nebo poskytovatelem se spotřebitelem nejsou podle jejich vnitrostátních právních předpisů pro spotřebitele závazné a že smlouva zůstává pro strany závaznou za stejných podmínek, může-li nadále existovat bez dotyčných nepřiměřených podmínek.“

6. Článek 7 odst. 1 směrnice 93/13 stanoví:

„Členské státy zajistí, aby v zájmu spotřebitelů a konkurentů existovaly přiměřené a účinné prostředky zabraňující dalšímu používání nepřiměřených podmínek ve smlouvách, které uzavírají prodávající nebo poskytovatelé se spotřebiteli.“

B. Rumunské právo

7. Legea nr. 193/2000 privind clauzele abuzive din contractele încheiate între profesionişti şi consumatori (zákon č. 193/2000 o zneužívajících ujednáních ve smlouvách uzavřených mezi prodávajícími zboží nebo poskytovateli služeb a spotřebiteli) ze dne 6. listopadu 2000 (Monitorul Oficial al României, Část I, č. 560 ze dne 10. listopadu 2000), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon č. 193/2000“), provedl do rumunského práva směrnici 93/13.

8. Článek 713 odst. 2 Codul de procedură civilă (občanský soudní řád), ve znění platném po jeho novelizaci zákonem č. 310/2018 [3], stanoví:

„Je-li nucený výkon rozhodnutí proveden na základě jiného exekučního titulu, než je rozhodnutí soudu, mohou být skutkové nebo právní důvody týkající se opodstatněnosti nároku exekučního titulu uplatněny v námitce pouze v případě, že zákon nestanoví žádný procesní opravný prostředek na zrušení tohoto exekučního titulu, včetně žaloby dle jiných právních předpisů.“

9. Článek 713 odst. 2 občanského soudního řádu před jeho novelizací zákonem č. 310/2018 stanovil:

„Je-li nucený výkon rozhodnutí proveden na základě jiného exekučního titulu, než je rozhodnutí soudu, mohou být skutkové nebo právní důvody týkající se opodstatněnosti nároku exekučního

[3] – Legea nr. 310/2018 pentru modificarea şi completarea Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă, precum şi pentru modificarea şi completarea altor normative act (Zákon č. 310/2018, kterým se mění a doplňuje zákon č. 134/2010 o občanském soudním řádu, jakož i další normativní akty) (Monitorul Oficial al României, Část I, č. 1074 ze dne 18. prosince 2018) (dále jen „zákon č. 310/2018“), který vstoupil v platnost dne 21. prosince 2018.

titulu uplatněny v námitce pouze v případě, že zákon nestanoví žádný konkrétní procesní opravný prostředek na zrušení tohoto exekučního titulu.“

III. Skutkový stav, řízení a předběžná otázka

10. Z předkládacího rozhodnutí vyplývá, že Impuls Leasing România IFN SA (dále jen „Impuls Leasing“) jakožto poskytovatel finančních prostředků a IO jednající jako spotřebitelka a uživatelka uzavřeli dne 20. srpna 2008 smlouvu o leasingu k užívání dopravního prostředku na dobu 48 měsíců.

11. Poté se IO stala neschopnou plnit platební závazky podle smlouvy. Dne 19. března 2010 vrátila IO společnosti Impuls Leasing dopravní prostředek. Dne 29. června 2010 prodala společnost Impuls Leasing tento dopravní prostředek třetí straně za částku rovnající se 5294,12 eura.

12. Dne 15. října 2010 podala společnost Impuls Leasing soudnímu vykonavateli návrh na nucený výkon rozhodnutí vůči IO, a to na základě smlouvy. Po vymožení částky rovnající se 5 168,28 rumunských lei (RON) (přibližně 1 200 eur) byl nucený výkon rozhodnutí dne 16. listopadu 2016 zjevně ukončen, a to z důvodu nedostatku zabavitelného majetku ve vlastnictví IO.

13. Dne 26. března 2019 podala společnost Impuls Leasing u jiného soudního vykonavatele druhý návrh na nucený výkon rozhodnutí vůči IO, a to na základě smlouvy, kterým se domáhala likvidace zbývajících pohledávek, které jí údajně dluží, ve výši 137 502,84 RON (přibližně 29 000 EUR).

14. Usnesením ze dne 12. dubna 2019 Judecătoria Sectorului 2 București (soud prvního stupně, oddělení 2, Bukurešť) vyhověl návrhu na nucený výkon rozhodnutí v této výši navýšené o náklady výkonu rozhodnutí.

15. Příkazem ze dne 8. května 2019 stanovil soudní vykonavatel náklady výkonu rozhodnutí. Téhož dne soudní vykonavatel provedl úkony nuceného výkonu rozhodnutí, které byly sděleny IO.

16. Dne 24. května 2019 podala IO u Judecătoria Sectorului 2 București (soud prvního stupně, oddělení 2, Bukurešť) námitku proti nucenému výkonu rozhodnutí, kterou se domáhala zrušení úkonů nuceného výkonu rozhodnutí přijatých v rámci tohoto řízení a obnovení stavu před výkonem rozhodnutí, který byl proveden v souvislosti se smlouvou.

17. Předkládající soud uvádí, že smlouva, na jejímž základě bylo zahájeno řízení o nuceném výkonu rozhodnutí vůči IO, obsahuje určitá ujednání, která by mohla být považována za zneužívající na základě zákona č. 193/2000, kterým byla provedena do rumunského práva směrnice 93/13. V tomto ohledu předkládající soud uvádí, že ustanovení 10.9.1 smlouvy opravňuje poskytovatele finančních prostředků, aby v případě prodlení s platbou jakékoli peněžní částky, kterou uživatel dluží, uplatnil penále za prodlení ve výši 0,35 % dlužné částky za každý den prodlení, a podle něhož společnost Impuls Leasing požaduje 116 723,72 RON (přibližně 25 000 eur), zatímco celková hodnota smlouvy činila 9 232,07 eura. Kromě toho předkládající soud uvádí, že ustanovení 13 smlouvy upravuje rozsah náhrady škody, kterou může poskytovatel finančních prostředků požadovat v případě nesplnění smluvních povinností uživatelem, a že na základě tohoto ustanovení se společnost Impuls Leasing domáhá náhrady zejména za rozdíl v jistině ve výši 25 155,43 RON (přibližně 5 300 eur) a nezaplacené faktury ve výši 13 453,96 RON (přibližně 2 800 eur).

18. Předkládající soud uvádí, že podle čl. 713 odst. 2 občanského soudního řádu před jeho novelizací zákonem č. 310/2018 mohl vnitrostátní soud přezkoumat zneužívající povahu smluvních ujednání v rámci námitky proti nucenému výkonu rozhodnutí, jelikož pokud jde o smlouvy o leasingu, neexistoval žádný konkrétní procesní opravný prostředek na jejich zrušení ve smyslu tohoto ustanovení. Naproti tomu podle současného znění čl. 713 odst. 2 občanského soudního řádu, v platném znění, použitelného na spor v původním řízení, je tomu tak pouze v případě, že neexistuje žádný procesní opravný prostředek ke zrušení takových smluv, včetně žaloby dle jiných právních předpisů. Předkládající soud má za to, že pokud spotřebitel může podat takovou žalobu dle jiných právních předpisů na základě zákona č. 193/2000, v jehož rámci mohou být takové smlouvy přezkoumány z hlediska existence zneužívajících ujednání, znamená to, že vnitrostátní soud již nemůže přezkoumávat zneužívající povahu smluvních ujednání v rámci námitky proti nucenému výkonu rozhodnutí.

19. Předkládající soud uvádí, že s ohledem na judikaturu Soudního dvora nesmí vnitrostátní mechanismy nuceného výkonu rozhodnutí znemožnit či nadměrně ztížit výkon práv poskytnutých spotřebitelům na základě unijního práva, a to v souladu se zásadou efektivity, a že účinná ochrana těchto práv může být zaručena pouze pod podmínkou, že vnitrostátní procesní systém umožňuje i bez návrhu přezkum případně zneužívající povahy smluvních ujednání také v řízení o nuceném výkonu rozhodnutí. Předkládající soud má tedy pochybnosti o slučitelnosti čl. 713 odst. 2 občanského soudního řádu, ve znění zákona č. 310/2018, se směrnicí 93/13, jelikož spotřebitel je nucen podat žalobu dle jiných právních předpisů, aniž může vykonávat svá práva, jež mu tato směrnice skýtá prostřednictvím námitek proti nucenému výkonu rozhodnutí.

20. Za těchto podmínek se Judecătoria Sectorului 2 Bucureşti (Soud prvního stupně, oddělení 2, Bukurešť) rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžnou otázku:

„Musí být směrnice 93/13/EHS vykládána s ohledem na zásadu efektivity v tom smyslu, že brání takové vnitrostátní úpravě, jako je platná rumunská právní úprava podmínek přípustnosti námitek proti výkonu rozhodnutí – čl. 713 odst. 2 občanského soudního řádu, ve znění zákona č. 310/2018 – která nedává soudu v rámci námitek proti výkonu rozhodnutí možnost přezkoumat, ať již na návrh spotřebitele či bez návrhu, zda ujednání smlouvy o leasingu, která představuje právní titul pro výkon rozhodnutí, má zneužívající povahu z toho důvodu, že existuje žaloba dle jiných právních předpisů, v rámci které by smlouvy uzavřené mezi ‚spotřebitelem' a ‚prodávajícím zboží nebo poskytovatelem služeb' mohly být přezkoumány z hlediska existence zneužívajících ujednání ve smyslu uvedené směrnice?"

21. Písemná vyjádření předložily Soudnímu dvoru společnost Impuls Leasing a Komise. Tito účastníci řízení, jakož i IO a rumunská vláda se zúčastnili jednání, které se konalo dne 27. dubna 2021.

IV. Shrnutí vyjádření účastníků řízení

22. Podle IO je řízení o nuceném výkonu rozhodnutí zrychleným a nesporným řízením, v jehož rámci soud rozhodne o schválení nuceného výkonu rozhodnutí ve lhůtě sedmi dnů od podání návrhu usnesením s vyloučením veřejnosti a bez předvolání účastníků řízení. IO zdůrazňuje, že proti usnesení, kterým se schvaluje nucený výkon rozhodnutí, neexistuje jiný opravný prostředek než námitka proti nucenému výkonu rozhodnutí.

23. Společnost Impuls Leasing tvrdí, že otázka je nepřípustná, protože se týká výkladu vnitrostátního procesního práva, a podpůrně, že neexistuje rozpor mezi čl. 713 odst. 2 občanského soudního řádu, ve znění zákona č. 310/2018, a směrnicí 93/13. Podle jejího názoru přístup právních subjektů k žalobě dle jiných právních předpisů neomezuje jejich procesní práva a s ohledem na judikaturu Soudního dvora mají vnitrostátní soudy právo zkoumat i bez návrhu zneužívající povahu smluvních ujednání ve světle směrnice 93/13, a to i v rámci řízení o nuceném výkonu rozhodnutí, takže spotřebitelům je poskytnuta účinná ochrana.

24. Rumunská vláda tvrdí, že směrnice 93/13 nebrání sporné vnitrostátní právní úpravě. Upřesňuje, že řízení o nuceném výkonu rozhodnutí je vedeno na základě soudního rozhodnutí nebo exekučního titulu, včetně smluv o leasingu, jako je smlouva v projednávané věci [4]. Za účelem zahájení řízení o nuceném výkonu rozhodnutí podá věřitel příslušnému soudnímu vykonavateli návrh a soudní vykonavatel pak požádá o vydání usnesení o schválení výkonu rozhodnutí soudem. Soud vydá usnesení v krátké lhůtě po skončení nesporného řízení bez předvolání účastníků řízení. V této souvislosti soud ověřuje, zda jsou splněny určité formální podmínky a nemůže odmítnout výkon rozhodnutí z důvodu, že daný titul obsahuje zneužívající ujednání.

25. Rumunská vláda připomíná, že dlužník se může prostřednictvím námitky proti nucenému výkonu rozhodnutí domáhat zrušení usnesení o schválení výkonu rozhodnutí, na něž se vztahuje lhůta 15 dnů. Vzhledem k tomu, že toto usnesení nezakládá překážku věci pravomocně rozsouzené, lze jej napadnout tak, že dlužník uplatní námitku, a jelikož se nelze dovolávat zneužívající povahy smluvních ujednání, a to ani ve lhůtě 15 dnů, nelze uplatnit ani námitku promlčení. Podle čl. 713 odst. 2 občanského soudního řádu, ve znění zákona č. 310/2018, se spotřebitel jakožto dlužník nemůže dovolávat zneužívající povahy smluvních ujednání v rámci námitky proti nucenému výkonu rozhodnutí, neboť může podat žalobu dle jiných právních předpisů, která představuje samostatnou a nepromlčitelnou žalobu, v jejímž rámci může být proveden soudní přezkum zneužívajících ujednání. V rámci této žaloby může spotřebitel požádat o odklad nuceného výkonu rozhodnutí, což představuje skutečnost, kterou se Soudní dvůr v usnesení ze dne 6. listopadu 2019, BNP Paribas Personal Finance SA Paris Sucursala București a Secapital [5], nezabýval. Dále poukazuje, že žaloba může být rychle vyřešena, pokud se prokáže naléhavost, podmínky, za nichž je v rámci žaloby přiznán odklad nuceného výkonu rozhodnutí, jsou totiž stejné jako podmínky, za nichž by odklad nuceného výkonu rozhodnutí byl přiznán v rámci námitky proti nucenému výkonu rozhodnutí a složení jistoty je řešeno stejným způsobem v rámci žaloby jako v případě námitky proti nucenému výkonu rozhodnutí.

26. Komise tvrdí, že směrnice 93/13 brání sporné vnitrostátní právní úpravě. Podle ní čl. 713 odst. 2 občanského soudního řádu, ve znění zákona č. 310/2018, vede k značnému riziku, že spotřebitelé nebudou požívat ochrany zaručené směrnicí 93/13. Zatímco žaloba dle jiných právních předpisů nepodléhá žádné lhůtě, nemá tato žaloba vliv na řízení o nuceném výkonu rozhodnutí, které tedy může být zahájeno před tím, než soud rozhodne o této žalobě na neplatnost zneužívajících ujednání, a ačkoli spotřebitel může v rámci této žaloby požádat o odklad nuceného výkonu rozhodnutí, povinnost složit jistotu vypočtenou v závislosti na hodnotě předmětu žaloby, stanovená v čl. 719 odst. 2 občanského soudního řádu, může mít za následek vysoké náklady pro spotřebitele a odradit ho od podání takové žaloby. Jak totiž uvedla Komise na jednání, v projednávaném případě se jedná o méně příznivou situaci, než je situace, v níž bylo vydáno usnesení ze dne 6. listopadu 2019, BNP Paribas Personal Finance SA Paris

[4] – Rumunská vláda uvádí, že na základě nedávných legislativních změn, které nejsou *ratione temporis* použitelné na spor v původním řízení, byl charakter exekučního titulu leasingových smluv, v nichž je uživatel spotřebitelem, odstraněn.

[5] – C-75/19, nezveřejněný, EU:C:2019:950.

Sucursala Bucureşti a Secapital[6], jelikož vnitrostátní soud nemá žádnou možnost posoudit zneužívající povahu smluvních ujednání v jakékoli fázi řízení o nuceném výkonu rozhodnutí a spotřebitel je tak povinen zahájit samostatné řízení, což je v rozporu s požadavky stanovenými v judikatuře Soudního dvora.

V. Analýza

27. Podstatou otázky předkládajícího soudu je, zda čl. 6 odst. 1 a čl. 7 odst. 1 směrnice 93/13, vykládané ve světle zásady efektivity, brání vnitrostátní právní úpravě, která neumožňuje soudu, aby v rámci sporu, kde spotřebitel napadá nucený výkon rozhodnutí, přezkoumal i bez návrhu nebo na návrh spotřebitele zneužívající povahu ujednání smlouvy, která je exekučním titulem, z důvodu možnosti spotřebitele zahájit samostatné řízení, v jehož rámci může být smlouva přezkoumána z hlediska existence zneužívajících ujednání.

28. Jak vyplývá z předkládacího rozhodnutí, tato otázka vychází z procesních pravidel týkajících se řízení o nuceném výkonu rozhodnutí, tak jak jsou stanovena rumunským právem, podle nichž po novelizaci čl. 713 odst. 2 občanského soudního řádu zákonem č. 310/2018 (viz body 8 a 9 tohoto stanoviska) již soud, jemuž byla předložena námitka proti nucenému výkonu rozhodnutí, nemůže zkoumat zneužívající povahu smluvních ujednání z důvodu existence samostatné žaloby, kterou musí spotřebitel podat a která umožňuje soudní přezkum zneužívajících ujednání ve vztahu ke směrnici 93/13.

29. Za účelem odpovědi na otázku položenou v projednávané věci se nejprve budu zabývat argumenty vznesenými společností Impuls Leasing, které se týkají přípustnosti této otázky (oddíl A). Dále posoudím judikaturu Soudního dvora, pokud jde o přezkum zneužívajících ujednání, který provádí vnitrostátní soud i bez návrhu podle směrnice 93/13 (oddíl B) a použití zásad rozvinutých v této judikatuře na okolnosti projednávané věci (oddíl C).

30. Na základě této analýzy jsem dospěl k závěru, že otázka položená v projednávané věci je přípustná a že čl. 6 odst. 1 a čl. 7 odst. 1 směrnice 93/13 vykládané ve světle zásady efektivity brání takové vnitrostátní právní úpravě, jako je právní úprava dotčená v původním řízení.

A. K přípustnosti

31. Podle argumentů společnosti Impuls Leasing je otázka položená v projednávané věci nepřípustná, neboť se týká výkladu vnitrostátního práva.

32. Podle mého názoru by tyto argumenty měly být odmítnuty.

33. Podle ustálené judikatury, v rámci řízení upraveného v článku 267 SFEU, které je založeno na jasném rozdělení funkcí mezi vnitrostátními soudy a Soudním dvorem, je ke zjištění a posouzení skutkových okolností sporu v původním řízení i k výkladu a uplatňování vnitrostátního práva příslušný pouze vnitrostátní soud. Jestliže se tedy položená otázka týká výkladu unijního práva, je Soudní dvůr v zásadě povinen rozhodnout[7].

[6] – C-75/19, nezveřejněný, EU:C:2019:950.

[7] – Viz rozsudek ze dne 29. dubna 2021, Rzecznik Praw Obywatelskich (C-19/20, EU:C:2021:341, bod 64).

34. Vzhledem k tomu, že se otázka v projednávané věci týká výkladu směrnice 93/13, má tedy Soudní dvůr pravomoc o ní rozhodnout.

35. V důsledku toho je podle mého názoru otázka položená v projednávané věci přípustná.

B. Relevantní judikatura Soudního dvora týkající se přezkumu zneužívajících ujednání vnitrostátními soudy i bez návrhu

36. Článek 6 odst. 1 směrnice 93/13 ukládá členským státům, aby stanovily, že nepřiměřené podmínky použité ve smlouvě se spotřebitelem nejsou pro spotřebitele závazné [8]. Článek 7 odst. 1 této směrnice ve spojení s dvacátým čtvrtým bodem odůvodnění této směrnice ukládá členským státům povinnost zajistit přiměřené a účinné prostředky zabraňující dalšímu používání nepřiměřených podmínek ve smlouvách se spotřebiteli [9]. Ačkoli tato ustanovení vedla k rozsáhlé judikatuře, uvedu použitelné zásady vyplývající z této judikatury, které se týkají existence a rozsahu povinnosti vnitrostátního soudu přezkoumat i bez návrhu zneužívající povahu smluvních ujednání, jež jsou nejvíce relevantní pro moji analýzu projednávaného případu.

1. K existenci povinnosti vnitrostátního soudu provést přezkum i bez návrhu

37. Podle ustálené judikatury systém ochrany provedený směrnicí 93/13 spočívá na myšlence, že se spotřebitel nachází v nerovném postavení vůči prodávajícímu nebo poskytovateli z hlediska vyjednávací síly i úrovně informovanosti, což ho vede k tomu, že přistoupí na podmínky předem vyhotovené prodávajícím nebo poskytovatelem, ač nemůže ovlivnit jejich obsah [10]. S cílem zajistit ochranu zamýšlenou směrnicí 93/13 může být nerovné postavení existující mezi spotřebitelem a prodávajícím nebo poskytovatelem narovnáno pouze pozitivním zásahem, vnějším ve vztahu k samotným smluvním stranám [11].

38. Proto s ohledem na povahu a význam veřejného zájmu, od něhož se odvíjí ochrana, kterou směrnice spotřebitelům zajišťuje, má vnitrostátní soud povinnost posuzovat zneužívající charakter smluvního ustanovení z úřední povinnosti, a odstraňovat tak nerovnováhu, která existuje mezi spotřebitelem a prodávajícím nebo poskytovatelem, pokud má za tímto účelem k dispozici nezbytné informace o právním a skutkovém stavu [12]. Tato povinnost tak představuje prostředek umožňující dosáhnout výsledku stanoveného v čl. 6 odst. 1 směrnice 93/13, a sice zabránit tomu, aby byl spotřebitel vázán zneužívajícím ujednáním, a přispět k dosažení cíle uvedeného v čl. 7 odst. 1 této směrnice v rozsahu, v němž může mít takový přezkum odrazující účinek, který napomáhá ukončení používání zneužívajících ujednání ve smlouvách se spotřebiteli [13].

[8] – Viz rozsudek ze dne 27. ledna 2021, Dexia Nederland (C-229/19 a C-289/19, EU:C:2021:68, bod 57). Viz rovněž dvacátý první bod odůvodnění směrnice 93/13. Jak uznal Soudní dvůr, článek 6 odst. 1 směrnice 93/13 představuje kogentní ustanovení, které směřuje k nahrazení formální rovnováhy, kterou smlouva nastoluje mezi právy a povinnostmi smluvních stran, rovnováhou skutečnou, která může nastolit rovnost mezi těmito smluvními stranami. Viz rozsudek ze dne 11. března 2020, Lintner (C-511/17, EU:C:2020:188, bod 24).

[9] – Viz rozsudek ze dne 9. července 2020, Raiffeisen Bank a BRD Groupe Societé Générale (C-698/18 a C-699/18, EU:C:2020:537, bod 52).

[10] – Viz rozsudky ze dne 27. června 2000, Océano Grupo Editorial a Salvat Editores (C-240/98 až C-244/98, EU:C:2000:346, bod 25), jakož i ze dne 26. března 2019, Abanca Corporación Bancaria a Bankia (C-70/17 a C-179/17, EU:C:2019:250, bod 49).

[11] – Viz rozsudky ze dne 9. listopadu 2010, VB Pénzügyi Lízing (C-137/08, EU:C:2010:659, bod 48), a ze dne 11. března 2020, Lintner (C-511/17, EU:C:2020:188, bod 25).

[12] – Viz rozsudky ze dne 4. června 2009, Pannon *GSM* (C-243/08, EU:C:2009:350, body 31 a 32), a ze dne 4. června 2020, Kancelaria Medius (C-495/19, EU:C:2020:431, bod 37).

[13] – Viz rozsudek ze dne 9. července 2015, Bucura (C-348/14, nezveřejněný, EU:C:2015:447, bod 42).

2. K rozsahu povinnosti vnitrostátního soudu provést přezkum i bez návrhu

39. Rovněž podle ustálené judikatury směrnice 93/13 členským státům ukládá, aby stanovily mechanismus zajišťující, aby každé smluvní ujednání, které nebylo individuálně sjednáno, mohlo být přezkoumáno za účelem posouzení, zda případně nemá zneužívající povahu [14]. Soudní dvůr také zdůraznil, že specifika soudního řízení, které probíhá v rámci vnitrostátního práva mezi spotřebitelem na jedné straně a prodávajícím nebo poskytovatelem na straně druhé, nemohou představovat okolnost, která může mít dopad na právní ochranu, které se musí spotřebitelům dostat na základě ustanovení směrnice 93/13 [15].

40. I když Soudní dvůr již v několika ohledech a s přihlédnutím k požadavkům vyplývajícím z čl. 6 odst. 1 a čl. 7 odst. 1 směrnice 93/13 vymezil způsob, jakým má vnitrostátní soud zajistit ochranu práv, která spotřebitelům vyplývají z této směrnice, nic to nemění na tom, že unijní právo v zásadě neharmonizuje řízení použitelná při přezkumu údajně zneužívající povahy smluvního ujednání, a tato řízení tudíž spadají do působnosti právních řádů členských států za předpokladu, že nesmějí být méně příznivé než ty, kterými se řídí obdobné situace ve vnitrostátním právu (zásada rovnocennosti), a že nesmějí v praxi znemožňovat nebo nadměrně ztěžovat výkon práv přiznaných spotřebitelům unijním právem (zásada efektivity) [16].

41. Pokud jde o zásadu efektivity, Soudní dvůr rozhodl, že musí být každý případ, v němž vyvstává otázka, zda vnitrostátní procesní ustanovení znemožňuje nebo nadměrně ztěžuje použití unijního práva, analyzován s přihlédnutím k postavení tohoto ustanovení v řízení jako celku, k jeho průběhu a zvláštnostem u různých vnitrostátních orgánů, jakož i případně se zohledněním základních zásad vnitrostátního právního systému, jako například práva na obhajobu, zásady právní jistoty a řádného průběhu řízení [17].

42. Kromě toho Soudní dvůr uznal, že skutečnost, že se spotřebitel může dovolávat ochrany zaručené směrnicí 93/13 pouze tehdy, pokud zahájí soudní řízení, není sama o sobě v rozporu se zásadou efektivity, jelikož tato ochrana spočívá na předpokladu, že se na vnitrostátní soud nejprve obrátí jedna ze smluvních stran [18]. Nicméně s ohledem na čl. 7 odst. 1 směrnice 93/13 a zásadu efektivity musí přiměřené a účinné prostředky k ukončení používání zneužívajících ujednání ve spotřebitelských smlouvách zahrnovat ustanovení, která umožní zaručit spotřebitelům účinnou soudní ochranu a umožní jim napadnout spornou smlouvu před soudem, a to i ve stadiu výkonu rozhodnutí, za přiměřených procesních podmínek, aby výkon práv spotřebitele nepodléhal podmínkám, zejména co se týče lhůt či poplatků, které omezují výkon práv zaručených směrnicí 93/13 [19].

43. Soudní dvůr zejména rozhodl, že efektivní ochrana práv, která vyplývají ze směrnice 93/13 pro spotřebitele, může být zajištěna pouze za podmínky, že vnitrostátní procesní systém umožňuje v rámci řízení o platebním rozkazu nebo řízení o výkonu platebního rozkazu přezkum i bez návrhu případné zneužívající povahy smluvních ujednání obsažených v dotyčné smlouvě [20]. Proto v případě, že ve stadiu výkonu platebního rozkazu není stanoveno, aby soud i bez návrhu

[14] – Viz rozsudek ze dne 3. března 2020, Gómez del Moral Guasch (C-125/18, EU:C:2020:138, bod 44).

[15] – Viz rozsudek ze dne 21. dubna 2016, Radlinger a Radlingerová (C-377/14, EU:C:2016:283, bod 50).

[16] – Viz rozsudek ze dne 26. června 2019, Kuhar (C-407/18, EU:C:2019:537, body 45 a 46).

[17] – Viz rozsudek ze dne 22. dubna 2021, PROFI CREDIT Slovakia (C-485/19, EU:C:2021:313, bod 53).

[18] – Viz rozsudek ze dne 1. října 2015, ERSTE Bank Hungary (C-32/14, EU:C:2015:637, bod 63).

[19] – V tomto smyslu viz rozsudek ze dne 26. června 2019, Kuhar (C-407/18, EU:C:2019:537, bod 57).

[20] – Viz rozsudek ze dne 13. září 2018, Profi Credit Polska (C-176/17, EU:C:2018:711, bod 44), jakož i usnesení ze dne 6. listopadu 2019, BNP Paribas Personal Finance SA Paris Sucursala Bucureşti a Secapital (C-75/19, nezveřejněné, EU:C:2019:950, bod 25).

přezkoumal zneužívající ujednání, je třeba mít za to, že vnitrostátní právní úprava může narušit efektivitu kontroly, o kterou usiluje směrnice 93/13, jestliže nevyžaduje takový přezkum ve stadiu vydání platebního rozkazu nebo takový přezkum je stanoven pouze ve stadiu odporu proti vydanému platebnímu rozkazu, pokud existuje nezanedbatelné riziko, že dotčený spotřebitel požadovaný odpor nepodá z důvodu krátké lhůty stanovené za tímto účelem nebo kvůli nákladům na soudní žalobu v poměru k částce sporného dluhu nebo proto, že vnitrostátní právní předpisy nestanoví povinnost, aby mu byly sděleny všechny informace nezbytné k tomu, aby mohl určit rozsah svých práv [21]. Směrnice 93/13 tedy brání tomu, aby vnitrostátní právní úprava umožňovala vydání platebního rozkazu, aniž má spotřebitel v jakémkoliv stadiu řízení záruku, že soud přezkoumá neexistenci zneužívajících ujednání [22].

44. Soudní dvůr kromě toho zdůraznil důležitost předběžných opatření, včetně odkladu řízení o nuceném výkonu rozhodnutí, jestliže je přijetí takového opatření nezbytné k zajištění plného účinku konečného rozhodnutí přijatého soudem rozhodujícím ve věci samé, který je příslušný k posouzení zneužívajícího charakteru takové klauzule smlouvy, která je podkladem pro výkon rozhodnutí [23].

45. V rozsudku ze dne 26. června 2019, Kuhar [24], tak Soudní dvůr rozhodl, že směrnice 93/13 musí být s ohledem na zásadu efektivity vykládána v tom smyslu, že brání takové vnitrostátní právní úpravě, která vnitrostátnímu soudu, který rozhoduje o návrhu na výkon rozhodnutí na základě smlouvy o hypotéčním úvěru, neumožňuje jak na návrh spotřebitele, tak bez návrhu přezkoumat zneužívající povahu smluvních ujednání, a z tohoto důvodu odložit navrhovaný výkon rozhodnutí. Soudní dvůr zejména konstatoval, že možnost spotřebitele navrhnout odklad výkonu rozhodnutí podléhá striktním procesním podmínkám a složením jistoty na návrh věřitele, které prakticky znemožňují přiznání takového prostředku odkladu výkonu rozhodnutí, neboť je pravděpodobné, že dlužník v prodlení nebude mít dostatečné finanční prostředky. Soudní dvůr rovněž zdůraznil, že skutečnost, že přezkum zneužívajících ujednání může být proveden až následně a případně soudem rozhodujícím v nalézacím řízení, kterému spotřebitel podal žalobu, zjevně nestačí k zajištění plné účinnosti ochrany spotřebitelů, kterou sleduje směrnice 93/13. Pokud totiž soud, který rozhoduje o návrhu na výkon rozhodnutí, nemá pravomoc tento výkon odložit, je pravděpodobné, že k výkonu exekučního titulu týkajícího se nemovitosti zatížené hypotékou dojde před tím, než příslušný nalézací soud rozhodne, takže spotřebitel by z tohoto důvodu požíval pouze dodatečné ochrany v podobě peněžitého odškodnění, takže taková ochrana by nebyla úplná a dostatečná, a proto není vhodným ani účinným prostředkem, který by zabraňoval v dalším používání zneužívajících ujednání ve smyslu čl. 7 odst. 1 směrnice 93/13.

46. Je třeba rovněž upřesnit, že usnesení ze dne 6. listopadu 2019, BNP Paribas Personal Finance SA Paris Sucursala Bucureşti a Secapital [25], se týkalo řízení o výkonu rozhodnutí podle rumunského práva v situaci předcházející novelizaci čl. 713 odst. 2 občanského soudního řádu zákonem č. 310/2018. V tomto usnesení Soudní dvůr rozhodl, že směrnice 93/13 brání vnitrostátní právní úpravě, která stanoví patnáctidenní prekluzivní lhůtu pro to, aby spotřebitel

[21] – Viz rozsudek ze dne 20. září 2018, Danko a Danková (C-448/17, EU:C:2018:745, bod 46 a bod 2 výroku), jakož i usnesení ze dne 6. listopadu 2019, BNP Paribas Personal Finance SA Paris Sucursala Bucureşti a Secapital (C-75/19, nezveřejněné, EU:C:2019:950, bod 26). V tomto ohledu měl Soudní dvůr za to, že vysoké náklady řízení mohou samy o sobě odradit spotřebitele od podání námitky proti výkonu rozhodnutí nebo od podání žaloby k výkonu práv na základě směrnice 93/13. Viz rozsudky ze dne 13. září 2018, Profi Credit Polska (C-176/17, EU:C:2018:711, bod 68), a ze dne 16. července 2020, Caixabank a Banco Bilbao Vizcaya Argentaria (C-224/19 a C-259/19, EU:C:2020:578, body 98 a 99).

[22] – Viz rozsudek ze dne 20. září 2018, Danko a Danková (C-448/17, EU:C:2018:745, bod 49), jakož i usnesení ze dne 6. listopadu 2019, BNP Paribas Personal Finance SA Paris Sucursala Bucureşti a Secapital (C-75/19, nezveřejněné, EU:C:2019:950, bod 28).

[23] – Viz rozsudek ze dne 1. října 2015, ERSTE Bank Hungary (C-32/14, EU:C:2015:637, body 44 a 45).

[24] – C-407/18, EU:C:2019:537, zejména body 60 až 63 a 68.

[25] – C-75/19, nezveřejněný, EU:C:2019:950, zejména body 29 až 34.

mohl prostřednictvím námitky proti nucenému výkonu rozhodnutí namítat zneužívající povahu smluvních ujednání, a to i když má spotřebitel podle vnitrostátní úpravy právo zahájit samostatné řízení, které nepodléhá žádné lhůtě, ale nemá vliv na řízení o nuceném výkonu rozhodnutí. Soudní dvůr zdůraznil, že pokud bylo řízení o výkonu rozhodnutí ukončeno před rozhodnutím soudu v rámci samostatného řízení, poskytuje toto rozhodnutí spotřebiteli pouze dodatečnou, neúplnou a nedostatečnou ochranu s ohledem na směrnici 93/13, a tudíž v rozporu s cílem uvedeným v čl. 7 odst. 1 této směrnice.

47. Z výše uvedené judikatury tudíž vyplývá, že směrnice 93/13 nevyžaduje, aby členské státy přijaly zvláštní procesní systém pro soudní přezkum zneužívajících ujednání za předpokladu, že dodržují povinnosti, které pro ně vyplývají z unijního práva, včetně zásad rovnocennosti a efektivity, a tedy zajistí, aby vnitrostátní soud přezkoumal zneužívající povahu všech smluvních ujednání bez ohledu na řízení. Musí být proveden přezkum i bez návrhu soudem prvním nebo druhým v pořadí, u něhož bylo zahájeno řízení o výkonu rozhodnutí nebo řízení ve věci samé, které zahájil spotřebitel, pokud neexistuje značné riziko, že spotřebitel nebude postupovat konkrétním procesním způsobem, čímž by se uzavřela možnost soudního přezkumu zneužívajících ujednání v souladu se směrnicí 93/13.

48. S ohledem na tyto zásady rozvinuté v judikatuře Soudního dvora je třeba přezkoumat okolnosti projednávané věci

C. Použití zásad rozvinutých v judikatuře Soudního dvora na okolnosti projednávané věci

49. Jak vyplývá z předkládacího rozhodnutí a vyjádření rumunské vlády a Komise, řízení o výkonu rozhodnutí má v projednávané věci následující znaky.

50. Zaprvé je nesporné, že vnitrostátní soud v rámci řízení o výkonu rozhodnutí neprovádí bez návrhu ani na návrh spotřebitele žádný přezkum zneužívající povahy smluvních ujednání. Jak uvádí rumunská vláda, vnitrostátní soud, který vydává usnesení o schválení výkonu rozhodnutí, nemůže odmítnout výkon rozhodnutí z důvodu existence zneužívajících ujednání ve smlouvě, která je exekučním titulem. Kromě toho podle čl. 713 odst. 2 občanského soudního řádu, ve znění zákona č. 310/2018, nemůže vnitrostátní soud v rámci řízení, v němž spotřebitel napadá nucený výkon rozhodnutí, ani bez návrhu ani na návrh spotřebitele zkoumat zneužívající povahu smluvních ujednání.

51. Zadruhé spotřebitel musí zahájit samostatné řízení, které nepodléhá žádné lhůtě, aby smlouva, která je exekučním titulem, mohla být vnitrostátním soudem přezkoumána z hlediska existence zneužívajících ujednání.

52. Zatřetí odklad výkonu rozhodnutí je možný v případě, že spotřebitel zahájí samostatné řízení.

53. Začtvrté odklad výkonu rozhodnutí do doby vydání konečného rozhodnutí soudem v rámci samostatného řízení není automatický. V rámci tohoto řízení může spotřebitel požádat o odklad výkonu rozhodnutí, který podléhá zákonným podmínkám, jež musí být splněny, a zejména prokázání naléhavosti v případě, že je podán návrh na odklad výkonu rozhodnutí a jeho urychlené provedení, jakož i povinnosti složení jistoty vypočtené v závislosti na hodnotě předmětu žaloby, a to podle vyjádření Komise, které rumunská vláda nezpochybnila.

54. Vzhledem k tomu, že v projednávané věci nejsou žádné poznatky, které by mohly vyvolat pochybnosti o zásadě rovnocennosti, je třeba pouze přezkoumat, zda je sporná vnitrostátní právní úprava v souladu se zásadou efektivity.

55. Úvodem konstatuji, že existují přesvědčivé náznaky vycházející z judikatury Soudního dvora, že články 6 odst. 1 a 7 odst. 1 směrnice 93/13, vykládané ve smyslu zásady efektivity, brání sporné vnitrostátní právní úpravě.

56. Zaprvé je třeba uvést, že vnitrostátní soud neprovádí žádný přezkum případné zneužívající povahy ujednání smlouvy, která je exekučním titulem, a to ani bez návrhu, ani na návrh spotřebitele v jakémkoli stadiu řízení o výkonu rozhodnutí.

57. Zadruhé se zdá, že existuje značné riziko, že dotčení spotřebitelé budou odrazeni od zahájení samostatného řízení a od podání návrhu na odklad výkonu rozhodnutí z důvodu nákladů, s nimiž je řízení spojeno, nebo proto, že neznají nebo si neuvědomují rozsah svých práv.

58. V tomto ohledu mám za to, že spotřebitel může být odrazen od podání návrhu na odklad výkonu rozhodnutí, jelikož je podmíněn složením jistoty vypočtené v závislosti na hodnotě předmětu žaloby. Takový požadavek může být považován za prakticky znemožňující přiznání takového prostředku odkladu výkonu rozhodnutí, neboť je pravděpodobné, že dlužník v prodlení nebude mít dostatečné finanční prostředky ke složení požadované jistoty. Takový požadavek má totiž za následek, že čím vyšší je hodnota pohledávky požadované věřitelem, která může být založena na údajně zneužívajících ujednáních – jak ilustruje projednávaná věc, v níž jsou zahrnuty pohledávky značně vyšší než celková hodnota smlouvy a jak uvádí předkládající soud (viz bod 17 tohoto stanoviska) – tím větší je pravděpodobnost, že to spotřebitele odradí od podání návrhu na odklad nuceného výkonu rozhodnutí, nebo že tak nebude schopen učinit.

59. Za těchto podmínek se mi s ohledem na judikaturu Soudního dvora, jak je uvedeno v bodech 45 a 46 tohoto stanoviska, jeví jako pravděpodobné, že řízení o nuceném výkonu rozhodnutí bude ukončeno ještě před vydáním rozhodnutí soudu v samostatném řízení, takže dotčeným spotřebitelům bude poskytnuta pouze dodatečná, neúplná a nedostatečná ochrana, a proto není vhodným ani účinným prostředkem, který by zabraňoval v používání zneužívajících ujednání ve smyslu čl. 7 odst. 1 směrnice 93/13. Jsem tedy stejně jako Komise toho názoru, že existuje skutečné riziko, že prostřednictvím samostatného řízení bude rozhodnutí soudu o zneužívající povaze smluvních ujednání opožděné a neúčinné.

60. Navíc je pravda, jak uvádí rumunská vláda, že Soudní dvůr se nezabýval možností odkladu nuceného výkonu rozhodnutí v usnesení ze dne 6. listopadu 2019, BNP Paribas Personal Finance SA Paris Sucursala Bucureşti a Secapital[26], jak je uvedeno v bodě 46 tohoto stanoviska. To však podle mého názoru nevyvrací skutečnost, že na základě vnitrostátní právní úpravy dotčené v projednávané věci – která nebyla dotčena v uvedeném usnesení – přezkum zneužívající povahy ujednání smlouvy, která je exekučním titulem, není prováděn vnitrostátním soudem v rámci řízení o výkonu rozhodnutí, ale může být případně proveden vnitrostátním soudem až následně v rámci samostatného řízení zahájeného spotřebitelem, a může být tedy považován za zjevně nedostatečný z hlediska zajištění plné účinnosti ochrany spotřebitelů, kterou sleduje směrnice 93/13.

[26] – C-75/19, nezveřejněný, EU:C:2019:950.

61. Je tudíž třeba mít za to, že sporná vnitrostátní právní úprava je v rozporu se zásadou efektivity, jelikož znemožňuje nebo nadměrně ztěžuje uplatnění ochrany, kterou směrnice 93/13 těmto spotřebitelům přiznává.

62. Dospěl jsem tedy k závěru, že články 6 odst. 1 a 7 odst. 1 směrnice 93/13 vykládané ve smyslu zásady efektivity brání takové vnitrostátní právní úpravě, jako je právní úprava dotčená ve věci v původním řízení.

VI. Závěry

63. S ohledem na výše uvedené úvahy navrhuji, aby Soudní dvůr odpověděl na předběžnou otázku položenou Judecătoria Sectorului 2 Bucureşti (Soud prvního stupně, oddělení 2, Bukurešť, Rumunsko) následovně:

„Články 6 odst. 1 a 7 odst. 1 směrnice Rady 93/13/EHS ze dne 5. dubna 1993 o zneužívajících ujednáních ve spotřebitelských smlouvách musí být vykládány ve smyslu zásady efektivity, že brání vnitrostátní právní úpravě, která nedává soudu v rámci námitek proti výkonu rozhodnutí možnost přezkoumat, ať již na návrh spotřebitele či bez návrhu, zda ujednání smlouvy o leasingu, která představuje právní titul pro výkon rozhodnutí, má zneužívající povahu, z důvodu možnosti spotřebitele zahájit samostatné řízení, v jehož rámci může být smlouva přezkoumána z hlediska existence zneužívajících ujednání ve smyslu uvedené směrnice.“